

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
dr. Franciscy Lajos.
Társzerkesztő:
dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.
Hirdetési árak: Egy háromhasábos petsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.
Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Egy évforduló.

Folyó hó 11-én lesz az első évforduló napja annak, hogy Nyitra vármegye közönsége gróf *Wilczek* Frigyeset ünnepélyesen beiktatta a főispáni székbe.

Érdemes ezen az évfordulón egy visszapillantást vetni egyfelől azokra a reményekre, melyeket gróf *Wilczek* Frigyes főispánságához fűztünk, másfelől azokra a tényleges eredményekre, melyeket ez az egy évi vármegyei kormányzat felmutathat.

Mindazok, a kik *Markhot* Gyula főispánságának ideje alatt egy nyers és igazságtalan kéznek a nyomását érezték; mindazok, a kik a *Markhot*-féle regime intézkedéseiben a régi szabadelvű és darabont éra feltámasztására irányuló kísérletet láttak s joggal félték attól, hogy a vármegyében a független hazafias szellem a főispánnak mindent legázoló erőszakoskodása alatt teljesen el fog bukni, azzal a reménnyel üdvözölték gróf *Wilczek* Frigyes főispánságát, hogy ez véget vet az egyéni önkény és az egyoldalú pártérdek politikájának, orvosolni fogja azokat a sérelmeket, melyeket a volt alkotmányvédők ellenzék *Markhot*-tól kénytelen volt elszenvedni s diadalra juttatja a vármegyében a koalíciós kormány konciliáns és igazságos politikáját.

Tápot adott ennek a reménységnek az új főispán beköszöntő beszédének következő részlete: „Szükségesnek tartom kijelenteni, hogy nem egyes pártoknak, vagy pártoknak, hanem az egész megyének kívánok főispánja lenni.”

Ha most, egy év múltán erre a kijelentésre visszagondolunk, készséggel elismerjük, hogy gróf *Wilczek* Frigyes teljes őszinteséggel igyekezett követni azt a működési irányt, melyet fentebb idézett kijelentésével körvonalozott. Minden eljárása, egész magaviselete arra vall, hogy valóban az egész vármegyének a főispánja akar lenni. Főispáni működésének egyetlen egy tényében sem vezeti őt egyéni önző érdek, vagy egyoldalú pártérdek. Szolgálatkészségét és szivességét a vármegye egyetlen egy rétegétől sem zárja el egyéni, vagy pártgőg. Politikai és minden más különbség nélkül bátran fordulhat hozzá bárki, lehetséges és lehető dolgokra kész vállalkozni, hogy mint közbenjáró, támogató, segítő a vármegye közönségének óhajait tőle telhetőleg teljesítse.

Nem is hisszük, hogy az egyéni érdekek szempontjából gróf *Wilczek* Frigyes nem szerzett volna magának a vármegyében sok jóbarátot és nem hisszük, hogy ellenséget akár csak egyet is szer-

zett volna. Benne egy olyan főispánunk, a ki az ő hivatalos befolyásának körében egyénileg mindenkinek akar használni.

Azt sem tartjuk kétségbe vonhatónak, hogy a főispán a vármegye *politikai pártjainak* az érdekeit is részrehajlatlanul és őszinte jóindulattal *akarja* szolgálni. Ezen a téren azonban gróf *Wilczek* Frigyes a jóakarathal tovább nem tudott eljutni. Ennek az oka pedig abban a módszerben rejlik, melyet a főispán az ő politikai jellegű működésében követ.

Az egyéni szivesség gyakorlása és a politikai szolgálatkészség két különböző természetű terület. Ha egyénnel, személyekkel állunk szemben tisztán személyi vonatkozású dolgokban, akkor helyén van az az általános, különbséget nem ismerő és nem tevő jóindulat, melylyel valaki mindenkinek az igazát, jogos és méltányos érdekét felkarolni, kívánságát teljesíteni törekszik. Ám a politikai szolgálatkészség terén másképp áll a dolog. Itt már nem az egyéni érzés, nem az egyéni hajlamok irányítják a szolgálatkészséget, hanem a megszabott, kimért politikai felfogások és elvek.

Ebből kifolyólag egy főispán, a ki a koalíciós kormány bizalmát élvezzi s ezen kormány politikájának a tényezője,

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCAJA.

Képek a zabori zárdából.

— Irta: **Mittuch József.** —

II.

A bécsi koronahegyi kamalduli barátok csuklyás portás testvére 1690-ben egy napon tiszteletteljes meghajlás közben megnyitotta a remete telep vasveretű ajtaját a belépő vendégek előtt. Messziről jöttek, egészen Nyitráról, hogy soknemű ügyeik végeztével meglátogassák a koronahegyi remeték hajlékát, melynek lakóiról oly sok meseszámbe menő hirt hallottak.

Elefánti báró *Jaklin Miklós* és vörökona *Balázs* a nyitrai püspök jöttek, hogy szentöltszembe lássák a néma barátokat.

A hatás, a mit rájuk gyakoroltak maradóan mély lehetett, mert első pillanatra megfogamzott lelkükben a nemes eszme, hogy szt. *Romuald* jámbor fiait betelepítik az országba.

1691. jun. 28-án kiállították sajátkezűen megszerkesztett iratukat, mely a magyarországi kamalduliak alapítólevelének tekinthető.

— Minthogy a Mindenható Isten különös kegyelméből a földi javaknak bő áldásában részesültünk, nehogy e Gondviselés iránti halátlanság-

gal vádoltassunk, jószántunkból elhatároztuk, hogy az isteni Főlség dicsőségére, nemkülömben bűnös lelkünk üdvére a szt. *Hyppolit*-ról elnevezett Zabor-hegyen a kamalduli remeterend számára klastromot emelünk s ugyanazon remeték 12 rendtagjának eltartására örökös alapítványt tesszünk. Ha közülünk egyik-másik elhalna, akkor az életben maradottnak szent kötelessége ezen közös óhajunkat lelkiismeretesen teljesíteni. Ebbeli szándékunkat semmiféle visszavonás, vagy végrendeleti egyéb intézkedés meg nem másíthatja.

A kegyeletes, nemesen érző lélek nyilatkozott meg e szavakban. S hogy nemcsak szalmaláng volt e lelkesedés, meglátszik a két alapító sokoldalú fáradozásából, utánjárásából, melyet a célba vett ügy megvalósítása érdekében oly nemes buzgalommal kifejtettek.

Lipót császárnál kieszközölték az engedélyt, hogy a rendet betelepíthessék, ki azonfelül megadta a rendtársak eltartására a pilisi apátság jövedelmeit összes tartozékaival együtt mindaddig, míg az alapítók, vagy más jötevők az anyagi kérdést végérvényesen megoldják.

Széchenyi György esztergomi érsek is örömmel beleegyezett az alapításba, mert a remeterend mint az istenes életfának egyik szép hajléka sok országban és tartományban virágzik és

szentségével, nemkülömben jámbor életmódjával mindenkit igaz csodálatra készítet.

De következtek a zúrzavaros, háborus idők, melyek nem igen kedveznek a csendes munkálkodásnak. Midőn ágyúdörej és puskaropogás riasztja meg a köznapi élet csendjében munkálkodó emberiséget, akkor más gondok fogják le a szent eszmékért hevülő lelket is.

Jaklin püspök szép terveit is tönkretették a nyomasztó idők, mert a rákövetkező évben sajgó szívvel kénytelen volt értesíteni a rend egyetemes káptalanát, hogy a jelenlegi kedvezőtlen körülmények között képtelen kellő épületet emelni — a mint határozott szándéka volt — a 12 rendtag számára. A háborús időkben ez lehetetlen. De megigére, hogy a béke helyreálltával négy rendtag részére emel alapjából új hajlékot s az általa most élvezett pilisi apátság jövedelmét azok eltartására fogja fordítani. Mindazonáltal megmásíthatatlan szándéka még most is eredeti óhaját, ha Isten élteti teljességében megvalósítani.

A rendi káptalan kész örömmel beleegyezett a püspök tervébe, különösen meghatva hallgatták meg a jelentést, hogy a püspök dacára a bonyodalmas, kedvezőben időknek még ez évben akarja megkezdeni az építkezést, hogy egyelőre

sem nem teheti, sem nem tőrheti meg azt, hogy a vezetésére bizott vármegyében a bukott szabadelvű és darabont rendszer a hivatalos apparátus támogatásával tért hódítson, a kormány politikáját képviselő pártok pedig háttérbe szorítottassanak, politikai érvényesülésükben a bukott rendszerrel szemben inferioritásba jussanak. Egy koalíciós főispán nem deferálhat azoknak, a kiknek a politikai és a társadalmi életben csak egyetlen egy pozíciójuk van, az, melyet a darabont kormány szolgálata által szereztek maguknak.

Pedig hát megtörtént gróf Wilczek Frigyes főispánsága alatt, hogy a bukott éra embereit pártközi megállapodás ellenére, a hatalom támogatásával hozták be a törvényhatósági bizottságba a koalíciós pártok jelöltjeivel szemben; megtörtént az is, hogy a főispán úr látogatást tett olyan embereknél, a kik ha nem lettek volna a darabont kormány szolgálói, ma éppenséggel semminő pozícióval nem bírnának. Persze, hogy ezek az emberek pozícióval csak Nyitra megyében bírhatnak.

Ez a szürke módszer okozta azt, hogy a főispán politikai működése a színtelenség ködében vész el. Ellenségeket igaz nem szerzett neki ez a módszer, de barátokat sem. A koalíciós politika Nyitra megyében gróf Wilczek Frigyesről megerősítést nem kapott s ha nem gyengült meg, azt csak annak a szívós kitartásnak kell tulajdonítani, melyet a vármegyei pártszövetségben levő két párt, politikai irányának a fentartásában kifejtett.

Ennek ellenére cseppnyi keserűség sem fog el minket a mai évfordulón. Politikai reményeink nem teljesedtek be, de kaptunk a vármegye élére egy férfit, a kit a legkifogástalanabb egyéni tisztesség és a legtisztább jellemfény díszíti övez körül. Kaptunk egy férfit, a kit a vármegyei közügyek szolgálatában, a vármegye közönségének támogatásában oda-

adó igyekezet és nemes szívérések vezérelnek. Ezek az egyéni tulajdonságok a közélet emberénél minden politikai ügyességet és erőt felülmúló értéket képviselnek.

Gróf Wilczek Frigyes ez okból székfoglalásának évfordulóján örömmel üdvözljük s neki politikai eredményekben is bővelkedő kormányzást kívánunk.

A tagosítás vármegyénkben. Május 1-én a tagosítási eljárás során új rend lépett életbe. Lapunk múlt számában közöltük, hogy a földművelésügyi miniszter kinek nevezett ki vármegyénkben a föld osztályozását és becslését végző bizottságok elnökéül. A tagosítási eljárás legfontosabb része, melytől első sorban függ a tagosítás eredményessége, megbízhatósága, a helyesen keresztül vitt osztályozás és becslés. Az eddigi gyakorlat szerint a szakértői bizottságot a bíróság állította össze, még pedig olyképp, hogy az érdekeltek érdekcsoportok szerint úrbéri választmányt alakítottak, melynek kebeleiből kiküldött becsülők végezték az osztályozást és becslést az eljáró bíró vezetése alatt. Ez a gyakorlat sok panaszra adott okot. Az új rendelkezés szerint a szakértői bizottság elnökét a bíróság nevezi ki, de csak olyan nevezhető ki, a ki a folyamatban levő birtokrendezési ügyben érdekelve nincs és a ki egyszersmind tagja a miniszter által kijelölt szakértői bizottságnak. Erdők osztályozása és becslésénél elnökül egyenesen a földművelésügyi miniszter nevezi ki a legalkalmasabbnak mutatózó szakértőt.

Minden tagosításnál a szakértői bizottság az új eljárás szerint a határ felerészét bíró nagyobb és a határ másik felét bíró kisebb birtokosok érdekcsoportjai által választott két rendes és két póttagból áll. Ez utóbbiak a rendes szakértő akadályoztatása esetében működnek. Az eljáró bíró szakértőket csak akkor nevezhet ki, ha a tárgyaláson sem a rendes, sem a póttagszakértők meg nem jelentek, vagy ha az érdekeltek sem rendes, sem póttagot nem választottak.

A szakértői munkálkodás a mintaföldeknek a helyszínén történő felállításával veszi kezdetét. Ugyanekkor meg kell határozni az egy becsoldandó megfelelő pénzbeli egyenértéket is. Az eljáró bíró a megállapodásokat jegyzőkönyvbe veszi és az egyes földrészekre megállapított művelési ág jelzését, úgyszintén az egyes földrészeket

osztályszámait az osztályozási jegyzőkönyvbe sajátkezűleg bevezeti. *Itt dől el a tagosítás igazságszója.* Mert egy közös tömegbe olvadt tagosítandó területből minden érdekelt csak úgy nyerheti vissza jogos tulajdonát, ha a tömegbe beolvadt ingatlanainak értékét a szakértők helyesen állapítják meg és a határ minden egyes darabját helyesen értékelik. P. V.

Hozzászólás a m. kir. kuriának egy kath. iskolaügyben hozott ítéletéhez.

III.

Téves továbbá a bíróságnak ama eljárása, hogy az iskolának mint intézetnek hitfelekezeti jellegét függetleníti az iskolának mint ingatlan dolognak a tulajdonosától, és kimondja, hogy a kereseti ingatlanon levő iskolának mint intézetnek hitfelekezeti jellegéből nem állapítható meg az, hogy ez az ingatlan a báni róm. kath. egyház tulajdona, és ennek folytán a tulajdonjognak kérdése az említett hitfelekezeti jellegtől függetlenül, tisztán a magán dologi jog alapján bírálható el.

Hát ez oly merész viviseccio, mely alatt e kath. iskolának okvetlen el kellett véreznie, a nélkül, hogy ezt az alperes akár valami vitalis érdeke, akár vallásilag lényegesen elváltozott jellege megkívánta volna. Itt a jelleg és a tulajdonos oly elválaszthatlanul áll egymással, mint test és lélek az emberben, szülő a gyermekével. Azért a kath. egyház két evezreden át leányának tekintette az iskolát, mert mint népoktatási intézet az ő szülöttje. Híveit ő buzdította iskolák építésére, hogy gyermekeit hívő keresztényekké, hasznos és hazafias polgárokká nevelje fel. Hívei követték buzdító anyai szavát és így keletkeztek kath. tanintézetek, egyetemek, liceumok, főiskolák, árva- és menházak stb. — így a báni plebános által 1842-ben megindított mozgalomra a peres báni róm. kath. iskola is. Katholikusok építettek, kath. vallású polgárok pénzén, katolikus nevelés céljaira, kath. főpapok alapítványai és majdnem egészében kath. polgárság adójából tartatott fön 1842—1903-ig, kérdem, ezek a kath. polgárok habár nem a mai napon fölfogott autonimikus önkormányzat formái közt, de mint constitutive számbeliileg abszolút többségben levő vallási, egyházi gyülekezet, nem képezett-e egy hitközséget? Mily alapon mondatja tehát indokolásában a bíró, hogy az iskola alapítása vagy fentartásához a hitközség mivel sem járult? Ók, mint kizárólagos ház- és földbirtokosok községi póttadóval oly arányban tartottak fen a községi háztartást — melyhez képest izraeliták (2—3 ág ev. vallású polgárt kivéve) adója mai napig számitásba sem jöhet — és e közjöveldmi forrásból a politikai község is csak annyi segélyt vett föl évente a községi költségvetésbe, a mennyire az alapítványok kamattjöveldme és a tanulók tandija elégtelennek mutatkozott. Iskolai épületben a tanerők szaporodásával 2 tanító lakott és

legalább egynehány rendtag bevonulhasson az új telepre.

Az alapítók mellé mindjárt kezdetben sorakoztak a nemes jötevők, kik minden lehető támogatásukat kiállításba helyezték. Sőt egy nyitrai polgár megemlekezvén halálos ágyán az új rendről, végrendeletileg hagyott rájuk két szállót, egy új szekeret és két ökröt.

A káptalan mindezek tekintetbevételével, látván azt, hogy a minden oldalról tapasztalt barátságos fogadtatás kedvező jövőt jósol a zabori klastromnak, 1693. április 12-én kiküldte az ujonnan alapított kezdetlegesen berendezett zabori remeteségre Felid János rendtagját, előjárónak melléje Pachomius és Romuald atyákat és Theobald meg Mihály rendtestvéreket. Az elnömült harangok újra megszólaltak. A régi pusztulás helyén gyökeret vert az új élet s a rég porladó ósók árnyai kikeltek a rejtett sirokból, hogy lássák az új istenfélő nemzedéket, mely atvette régi birodalmukat s az ő horpadt sirjaikon tovább folytatja az erényes, jámbor életet, mely az ő pusztulásukkal együtt sok-sok év előtt sirba szállott itt a Zobor alján.

Csicsis apuka...

Irtá: Sz. Szigethy Vilmos.

A hálószobában még felhomály van, ámbátor kívül igyekszik melegíteni a napsugár. A lakás berendezése egyszerű, mondhatni szegényes, főke a fényezett ágy, meg a kétajtós szekrény, amit a végrehajtó meg sem tekint már, úgy jegyez be hónapról-hónapokra a nagy árkusokba.

Az egyik sarokban két ripsz-buzatú szék szerénykedik, fölöttük a falon japán legyező gyűjti magába a port, azonban egyetlen díszé így is az általános szegénységnek.

Az ágyban egy sárga képű ember fekszik lihegve. Csupa kimerültség, egyre jobban tűnedez arcáról az öntudat is, elfoglalja helyét a mindenbe belenyugovás, a mely nem érzi már magát ebbe a világba tartozónak, hanem félig az új hazában jár.

A függönyt nem szabad felhúzni. Jolánka következőleg az ablak mellé húzódik és ott pingálja irkájába a nagy betűket, mig Babukát a hajas baba forgó szeme köti le csodálatos esemény gyanánt s azon tündöklik, hogy ki verhetete le az orrát?

Az ágy megreccsen, okos Jolánka hirtelen felugrik és oda szalad.

— Hol van anyuka? — nyögi a beteg.

— Elszaladt a patikába, azt mondta, hogy mindjárt jön.

Inkább magának mormolja, hogy: „az nagyon messze van!”

Verejték borítja el az arcát s elfogja a fuldokló köhögés, a mely úgy megszokta mindig kínozni. A keze görcsös erőlködéssel nyul a kis gyermek vékony karja után, de aztán gyöngén tapad oda, már fogni sem bírja.

— Kicsi lányom, esőköld meg apádat.

Azok a lilium-karok gyöngye folyondárként tapadnak a kidülő tölgyhöz.

— Apukám, ugye, ha majd megint egészséges leszel, kimegyünk az erdőbe madarat fogni. Jaj, olyan szépen énekelnek azok!

Csendül már valahonnét messziről ismeretlen, soha nem hallott dallam, szférák zenéje, azt hallja egyre nyugtalanabban a beteg.

— Kicsi lányom, szaladj el a tisztelendő úrert, mond, hogy kéretem. Beteg vagyok.

Jolánka fut máris, nagy az öröme, hogy beszélni fog a pap bácsival, sőt ő szól hozzá először, kérdés nélkül.

Babuka végre kitolta a bábú mozgó szemét s ilyen körülmények között ráun. El is hajítja magától s megy az ágy felé.

Hizelgő cicza módjára odadörzsöli arcát a

a hozzá tartozó kertet is egy harmadik tanító élvezte, nem áll tehát az sem, hogy az iskola ingatlanainak egy részét az alperes bérbé, illetve haszonbérbeadás útján maga hasznára értékesítette volna, ez, ha esetleg történt volna is csak az iskolai hatóság beleegyezésével történhetett, mikor mint utóbb az iskolának még nem volt négy tanítója. Ismételve kérdem, szükséges volt-e több mint 60 évi békés birtoklás után ez intézetnél a kath. jelleg elválasztani a per tárgyától — az épülettől, és oly községnek itélni oda, mely a mai összetételénél fogva különösen 1868. óta lényegesen más mint volt az iskolaépítési idejében 1842-ben? Ha szükséges és tiszteletre méltónak nem tartanám a Nmgü m. kir. kuria tekintélyét, ítéletére majdnem azt mondanám „du sublime au ridicule ny q'un pied“.

Restellem e közmondást a magas kuriára alkalmazni, de nehéz az embernek magán uralkodni, midőn tulajdonjogunkat kétségbe akarván venni, indoklásában azt is fölhozza, hogy az iskolaépítéséhez 1000 frttal járuló akkori kegyúr B. Sina Simon nem volt katolikus, de görög keleti vallású, másfelől azt sem bizonyítottuk be, hogy az adományok nem az építkező alperes, hanem kifejezetten a róm. kath. hitfelekezet részére tétetett volna, a minthogy ez, mondja a bírő, kizártuak látszik, miután a tanuk vallomása szerint az iskolát más hitfelekezetek is vették igénybe. Az alperes emez állításaira mi azt feleltük, igaz a kegyúr görög keleti vallású volt, de jogait és kötelességeit a templom, iskola és plebiánára vonatkozólag csak kegyúri minőségében gyakorolhatta, és a mit ezen minőségében tett, ezt csak a róm. kath. vallás jellegének epegben maradásával katolikus szellemű népoktatás céljaira tehettem — a mint azt akkori időben másé nem is tehettem — ép úgy mint napjainkban — sajnos — már Mózes vallású kegyúraink is vannak, hanem azért a kegyúri jogok gyakorlásából és a kegyúri kötelességek teljesítéséből senkinek sem jut eszébe az illető róm. kath. templomok, iskolák és plebiániák felekezeti jellegébe a zsidó rész belekeverni. Es mennyi is az mivel az izraeliták járultak az iskola építéséhez? B) okmányokkal névszerint mutattuk ki, hogy ez mindössze 12 frt 50 kr. volt. De a többi hozzájárulásokról is jözan ésszel föltehető-e, hogy mint katolikusoknak szükségük lévén egy nagyobb iskolára 1842-ben más felekezetűek számára is akartak volna iskolát építeni, mikor zsidóknak már volt akkori tankötelesei számarányához alkalmas iskolájuk, a 2-3 ág. ev. vallású családok pedig alig volt 2-3 tanköteles gyermeke? Avagy ez a hébe hoba katolikus iskolába beengedett 2-3 ev. vallású vendég kiforgathatta-e saját fészkeből a többi 200-300-400 katolikus tanulócsapat? Kellő ellenállásunk hian eddig csak a Pazmány egyetemet sikerült dekatholizálni, itt vannak még kath. jogakadémiánk, kath. középiskolánk, ugyan hol van az a város, mely a tanszabadság nagyobb dicsőségére tulajdonjogi igényt emelt volna ellenünk azon a címen, hogy azokat magasabb nemzeti kultúra érdekében nagylelkűen más felekezetűek számára is nyitottuk meg? A mit a

lelőgő apai kézhez s negédesen az ágy szélére dőlve dorombol.

— Apukám, szedén apukám!

Könyek lepik el a fáradt arcot, talán az utolsó. Le is dörzsöli hamarosan, de a fogékony apróság már észrevette, bánatos lesz a hangja is.

— Apuka szir, ne szijon apuka.

S hogy nem lát az arcából semmit, artatlan angyali lelke azt hiszi, hogy a régi játék eleve nedik meg.

— Kuk, apuka, kuk!

Az ember egy végső erőfeszítéssel lehajol, odatapsztja kiszáradt ajakát a göndör fejcskére, aztán visszaesik a párnákra s mozdulatlaná válik.

— Apuka, apuka! — kiabál a gyerek, de az nem felel.

Simogatja lelőgő karját, föl szeretne mászni melléje az ágyba, de egyedül képtelen rá, édes ügyefogyottsággal tipeg s keres valamit, hogy miként érhetné el célját, közben megismétli a hívó szót:

— Apuka, apuka!

A tisztelendő úr érkezik meg, kezében a feszülettel. A gyerek ott támaszkodik még mindig az ágyon s halk hangon inti, édes kis ujjacskáját feltartva:

— Apuka csicis, csicis apuka...

nyers forradalmi erőszak, vagy a szabadkőműves páholyok majd csak 3-4 évtized után megkísérlenek, ez a merénylet sikerült Bán előjárásának, ily módon akarván lerövidni kegyeletét azon nagylelkű szülőttei Gyattal, Krajcsik, Rajcsányi iránt, kik templomuk, iskolájuk és menházuk javára sok, igen sok ezret áldoztak, és fájdalom szentesítette ezt a jogfosztást igazságszolgáltatásunk legmagasabb fóruma, a kuria!

Nem áll a kuria ama számítása sem megnyíval járultak az iskola építési költségeihez az alapító jötevők és mivel az alperes község. A) alatti okirattal Krajcsik János alapítványát 1000 frtnyi összegűnek mutattuk ki, és B) alattiból kitétszik, hogy ugyanazon Krajcsik János még 4000 forintot adott, a többi adakozók pedig a kegyúrral együtt 1750 frt összesen 6750 frtot. Mit adott erre az alperes? A 4/1. alatti szerint az 1843 iki építkezés összesen 5532 váltó vagyis 2112 frt 80 krba került, melyből a városi pénztár 3385 váltó forintot, vagyis 1354 frt 40 krt osztrák értéket fedezett, melyben befoglaltatik a csere tárgyára ráfizetett 400 frt is.

A mi a Nmgü bíróság abbeli indokolását illeti, hogy annak az ingatlanok a telke, mely cserébe adatott azért a melyen az új iskola épült nem azonos azzal, a melyre mi hivatkoztunk, és a melyet mi cserébe adtunk állítunk, az még ma is a kath. egyház tulajdona gyanánt szerepel a telekkönyvben, azt készséggel ismerjük el, de itt csak az okiratok jelző betűinek elnevezéséről lehet szó. Mi e tévedést tollhibának vettük, és jöllehet a ket előző bíróság több nagyobb súlyú bizonyítékok alapján minket ismert el a peres iskola tulajdonosának, mi értesülve az alperesnek a kuriához történt felekezéséről nem mulasztottuk el a magas fórumot e tollhibára egy pótbeadványban figyelmeztetni, Visitatio Canonicanak hitelesített másolatával beigazolván, hogy a plebiánia melletti iskolaépületen kívül, mely most is fenáll, volt Bannak még egy más iskolát épülete uradalmi kert átellenében, melyet a Visitatio Can. községének aedificium oppidanumnak nevez ugyan, de helyszíne után itelve — szintén gf. Illeshazy az akkori földesúr ajándéka volt, és az alperes ezt, és nem saját különálló házat adta Dzuriknak cserébe plebiánia utcai telkéért, vagyis a régi szűknek talált kath. iskolát cserébe adott egy más telkéért, melyen a már vázolt mód és eszközökkel építette föl az alperes a mai peres a nagyobb arányú kath. iskolát. Ha község egy más, saját házat adta Dzuriknak cserébe, mutassa meg nekünk, hol van az másik kath. iskolánk, melynek létezését mi a fenhivatolt Visitációval beigazoltuk? Sajnos — az eljáró bírő nem találta érdemesnek e pótbeadványt figyelmére méltatni. Helyes volt-e a bíróság ez eljárása, iteljen fölőtte a figyelmes olvasó.

Vége a mit a kuria felhoz, hogy a kereseti ingatlanok tulajdonjoga mindig az alperes javára volt a telekkönyvben bekebelezve és felperes, illetve elődje, kinek erről tudomással kellett bírnia ezt a jogállapotot több mint 50 éven át túrte — arra csak azt mondhatjuk, hogy a bírő megfellekedett arról, hogy a telekkönyvek nálunk az 50-60-as években, tehát a legzavarosabb időben nagyobbára idegenek által hoztattak be és akkor, midőn Bánban és egyebütt is a politikai és hitfelekezeti község analog testületet képezett és más egyenjogú hitközség hiányában más kifejezéssel, mint „Obecný majetek“, községi vagyon nem is volt betáblázható. Ennek folytán a kath. hitközség előjárói a plebiánosok, mivelhogy az 1842 év, vagyis az iskola fölépítése óta a politikai község őket az épület birtoklásában soha sem zavarta, a telekkönyvi bejegyzésnek kiigazítását feleslegesnek találták, részint mert az iskola tulajdonosát a fentebb idézett 1868. t.-c. 25. § a és maga a kuria döntvénye már megállapította, részint mert a politikai községnek esetleges tulajdonjogát több mint 50 éves háborítlan használat, vele való rendelkezés, illetve elévülés folytán elbirtokolta.

Egyházi jogi szempontokból bírálván a magas Kuria fenforgó ítéletének egyes indokait, oly nagy tudású bírői testülettel szemben, nézeteimet nem tartom csalhatatlanoknak, de megdönthetlen az a meggyőződés, a mint e jogesetet kontempláló H. J. nevű jogász cikkirő is kommentálta, hogy az ez esetben eljáró bírő előtt az egész peranyag nem áll egészen tisztán, és így az egységes jogrend és világos törvények uralma alatt álló bírői közegek eltérő véleményei a jog és törvény alkalmazását illetőleg nagyon is előmozdítják a fenálló jogintézményekbe vetett bizalom megrendülését, és ha ezzel egyetemben még nem eléggé átértett tényállásokból állapítják meg a jogvita elbírálandó részeit, a jogalkalmazás

bizonytalansága mellé, mint a jelen esetben is a törvényesítés esetei következnek be. Mélyen sajnáljuk, hogy a jogkereső közönségnek ily már is nagyon terjedő bizalmatlanságra ép a legmagasabb igazságszolgáltatási forum adja az alkalmat.

Mihálik József.

Az új földadó.

Az évek hosszú során felszínen tartott s egy jötekonny májusi esőnél jobban megkivánt általános adóreformok sorozatában az 1909. évi V. törvényeknek a földadó kataszteri munkálatok művelési ágak szerinti közigazgatására, valamint az újabb osztályozásra vonatkozó végrehajtási eljárás ország-szerte megindult.

A hazánkat fenntartó a „földműves“ gyűjtő neve alatt összetoglalt osztály leterdekeit legközelebről érintő, az anyaföldhöz kapcsolt földadóról léven szó, talán nem lesz felesleges egyrölmásról gondolkozni.

Általános s tagadhatatlanul nem alaptalan köztudat az ma, hogy az ezrek és százezrek (holdakat értem) tulajdonosai, mindenkor megtaláltak módját, hogy a kataszteri helyszínelési, becselési eljárásoknál az ő földeskejük a szomszédos paraszt földnél valamivel (!) alacsonyabb klasszisba jusson, ho'ott alig képzelhető, hogy a tagosítások idejében a sikés, általap vizes stb. területekre pályáztak volna.

Men'ségül azt hozhatják fel, hogy hiszen azon időben ők allandoan még külföldön tartozkodtak s a kegyelmes úr nem is tartaná szükségesnek a biztosokkal tárgyalni, a „gentry“ urakkal elvégezték a dolgot a tisztartók is.

A népapistolok nem mulasztották el a subas atyafiakat arról a verláztó igazságtalanságról allandoan felvilágosítani, hogy a földadót csak a paraszt fizeti, az urak semmit s az arányosítás nem egyebb becsapásnál; nagy bölcsen hallgatva a papiros buzáról s hasonló jókról, a melyek a szegény parasztot egyszerűen agyonütik.

Hibák kétségtelenül vannak, fogyatkozások, a melyek orvoslása szükségessé tette, hogy a kormány egy minden szempontból *celludatos* lépésre határozza el magát s mindennek behatása alatt szülemlett meg az 1909 évi V. törvény cikk.

A törvénynek legfigyelemre méltóbb intézkedése az, hogy a község mint erkölcsi testület, vagy 20 érdekelt birtokos a szomszédos birtoktestek újbóli osztályozhatását kérelmezhetik, közvetlenül a pénzügyminiszternél.

Első pillanatra teljesen akceptabilis intézkedés ez, de alaposabban rágván meg a dolgot, olyanféle izt érzünk utána, hogy bizony ezt a törvényt is olyan nagy urak csinálták, a kik nem tartják *feltétlenül* szükségesnek, hogy az ő majoreskóik valánikor szidalmazták s a kiknek még most is szemes tisztartóik vannak.

Ha törvényhozásilag megállapított és orvoslendő ténynek fogadjuk el azt, hogy a földosztályozás ország-szerte aránytalan, a valóságnak nem megfelelő, akkor szükségessé válik annak hivatalos és feltétlen felülvizsgálata, szükségessé válik egy ilyen intézkedésnek a törvénybe való beiktatása, de helytelen eljárás a felülvizsgálatot egy olyan feljelentés felőlől is függővé tenni.

Ha elgondoljuk, hogy milyen rózsás jövő vár azon községi előjárókra, a kik aktív résztvesznek abban, hogy bármely féle „höher Pétereknek“ a földadóját alaposan felsrőfőlják, akkor tisztában lehetünk az intézkedés értekevel.

Úgy látszik sokan úgy gondolkoznak, hogy a cél szentesíti az eszközöket, várjuk tehát az — *eredményt.*

Bernáth Győző.

Ujdonságok.

Hódolat a tudás előtt.

A Magyar Tudományos Akadémia meghajtott zászlaját az egyéni tudás nagysága, a magas röptű, felvilágosodott szellem hatalmas munkájá előtt, midőn hazai közéletünk kitünőségei közül dr. Prohászka Ottokárt, Székesfehérvár püspökét levelező tagjává választotta, báró Kaas Ivort a magyar publicistika fényes tollú művelőjét pedig a Bródy-féle 10,000 koronás díjjal tüntette ki.

Székesfehérvár lánglelkű püspökében az Akadémia kizárólag a mély elméjű bölcselőt akarta diszszel körülövezni. Az ajánló *Concha* Győző és *Medveczky* Frigyes erre az alapra helyezkedtek ajánlatuk megtételénél. Hivatkozva a fenkőit szellemű püspök tudományos műveire, joggal hangsúlyozhatták, hogy ezen művek szerzőjének a magyar tudomány legfőbb intézetéből nem szabad hiányoznia.

Báró Kaas Ivornál pedig azon a negyven éves szelleműs hírlapírói munkásságon nyugodott meg az Akadémia szeme, mely az igazság tisztá és nemes gondolatainak világából eredve, árjával a nemzeti élet keresztény közszellemét és az eszmények kultuszát felrészítette és megteremkenyítette.

Tudományos életünk legfőbb fórumának ezen ékesen szóló tényei mellett, át kellett éremünk azt a kötelességet, hogy a szellemerő és tudás ket fényes nevű bajnokának babérkoszorúja felett érzett lelkes örömtünknek kifejezést adjunk.

Személyi hír. *Wilczek* Frigyes gróf f. hó 10-én a hatóságok elén Póstyénben fogadja és üdvözlő Frigyes és Izabella ó. cs. és kir. fenségeiket, kik a Fehérkereszt által emelt tisztí pavilon ünnepélyes megnyitására oda érkeznek. A vármegye főispánja 10-én este városunkba jön, hogy másnap a közigazgatási bizottság ülésén elnökölhessen.

Kinevezés. A pénzügyminiszter *Rehovorszky* Sándor vágyhelyi adóhivatali gyakornokot a letényei adóhivatalhoz adóhivatali tiszté nevezte ki.

Szakács László nyáradszeredai adóhivatali gyakornokot a nyitrai adóhivatalhoz tiszté ideiglenes minőségben, *Durny* Milán adóhivatali segédet a nagybittsei adóhivatalhoz ellenőrré kinevezte.

Báró Kaas Ivor állapota. (Legujabb) A Kath. Tudósító jelenti lapunknak: A nagybeteg publicista állapota aggodalomra ad okot. Szíverése egyre gyöngül, ereje is csökken. A báró az éjt álmatlanul és nyugtalanul töltötte, családja allandóan mellette van.

Katonai előléptetések. A trencsényi 15. számú honvéd gyalogezredben: *Heinrich* Győző főhadnagy százados; *Lange* Emil, *Bauer* Jenő zászlósok hadnagyokká; *Szordál* Pál kezelőtiszt helyettes hadnagy kezelőtiszté; *Metzl* Lipót hadapród őrmester zászlóssa.

Áthelyeztettek: *Resofszy* Pál százados a budapesti 1. számú gyalogezredhez; *Magda* László főhadnagy a nagyszabenyi 23. számú gyalogezredhez. Trencsénybe helyeztettek át: *Noszák* Pál százados és *Konkoly* főhadnagy.

A cs. és kir. 71. gyalogezredben *Fiala* Benjamin és *Csermák* Mór őrnagyok alezredeké; *Greguss* Géza és *Eirich* Albert főhadnagyok századosokká; *Csefalvay* Lehel, *Lifka* Ede, *Resch* Frigyes és *Wilhelm* Arnold hadnagyok főhadnagyokká; *Inticher* Frigyes, *Nötscher* Rezső, *Leitner* Adolf és *Beránek* Vencel zászlósok hadnagyokká léptek elő.

A József kir. herceg Szanatorium Egyesület évi közgyűlése. A József kir. herceg Szanatorium Egyesület évi közgyűlést Budapesten május 23-án tartja meg. A közgyűlésre az egyesület tagjai és azok, a kik május 15-ig tagokul belépnek, a fővárosba való felutazásra felárú vasuti jegy kedvezményében részesülnek. Felkérem tagtársaimat, szíveskedjenek velem május hó 10-ig tudatni, hogy közgyűlésünkön részt vesznek-e, hogy a központnál a vasuti jegy váltására szolgáló igazolványról idejében gondoskodhassak. — *Thuróczy Vilmosné* a József kir. herceg Szanatorium Egyesület nyitrai bizottságának elnöke.

Hymen. *Latkóczy* Rezső az érsekújvári honvédhuszárezred kapitánya örök hűséget esküdt *Balogh* Rózsika földbirtokosnőnek Künszentmiklóson.

Változás az esztergomi káptalan gazdasági vezetésében. Dr. *Rozsival* István, ki tizennégy évig vezette az esztergomi káptalan gazdasági és jogi ügyeit, ezen tisztségtől való felmentését kérte. A főkáptalan a volt vezetőnek jegyzőkönyvi köszönetet szavazott s helyébe új gazdasági és jogi előadóvá dr. *Fehér* Gyula prelátus kanonokot választotta meg.

Plebánosi eskütétel. *Turchányi* Albert az új nagysurányi plebános április hó 26-án tette le a plebánosi esküt dr. *Rajner* Lajos püspök és ált. érseki helytartó előtt. Az eskütételnél dr. *Csárszky* István érseki titkár segédkezett.

Új ügyvéd. Dr. *Sztudinka* Béla Nyitrán, Tóth Vilmos-utca 31. szám alatt ügyvédi irodát nyitott.

Halálozás. *Misz* Mihály okl. mérnök ápril hó 25-én 40 éves korában rövid szenvedés után Zsámbokréthen elhunyt. Az elhunytban *Misz* Rezső trencsényvárosi esp. plebános fivérét gyászolja. Nyugodjék békében!

Frigyes főherceg Galgócson. Galgócziól írják, hogy Frigyes főherceg és neje Izabella főhercegnő folyó hó 10-én Póstyénbe érkeznek, honnét Galgócra átrándulnak gróf Erdődy Imre látogatására.

Hivatal vizsgálat. *Sándor* Géza nyitrai kir. törvényszéki elnök a múlt hó végén az érsekújvári járásbírósnál hivatalvizsgálatot tartott. Az elnök az ügymenet rendje felett teljes megelegedését fejezte ki.

Az állandó választmány ülése. Nyitra vármegyei törv. bizottságának állandó választmánya a vármegyei háztartás 1908-iki zárszámadásának és a katoná beszállásolási pótdadó törvényhatósági bizottsági előkészítése céljából 1909. május hó 11-én d. u. 3 órakor a vármegyei ház irattári helyiségében; a tavaszi rendes közgyűlés tárgyait előkészítése céljából pedig folyó évi május hó 25-én d. e. 10 órakor a város-háza nagytermében ülést fog tartani.

Az esztergomi egyházmegyéből. *Novotny* János barstaszári plebános a garamszentbenedeki esperesi kerület alesperes tanfelügyelővé, *Borbás* László lédeczi plebános pedig a lédeczi kerület tanfelügyelőjévé nevezetett ki.

A kath. Növendögyesület május hó 15-én, azaz szombaton d. u. 4 órakor rendes közgyűlést tartja a városház disztermében. A gyűlés tárgysorozata: 1. Évi jelentés az egyesület működéséről. 2. A zárszámadás felolvasása és jóváhagyása. 3. Az 1909. évi költségirányzat jóváhagyása. 4. A választmányi tagok választása. 5. A beérkezett indítványok megvitatása. Kérjük az egyesület tagjait, hogy a gyűlésen a mondott helyen és időben minél nagyobb számmal megjelenni szíveskedjenek. Az egyesületi vezetőség.

Városi közgyűlés. Nyitra város képviselőtestülete f. hó 5-én tartotta rendes havi közgyűlést *Faschler* Ferenc polgármester elnöklete alatt.

A tanácskozási idő nagyobbik részét a napirend előtti felszólalások vették igénybe. Meg kell itt jegyeznünk, hogy a tárgyalási ügyrend keretei között, a mint ezt *Rédeky* Géza főkapitány helyesen fejtette ki, semmiképp sem engedhető meg az, hogy a napirendet megelőző interpellációk olyan vitákka szélesedjenek ki, melyekben tetszése szerint bárki részt vehet. Az ügyrend e tekintetben úgy intézkedik, hogy az interpelláló előadja a mondani valóját, erre a polgármester válaszol, a közgyűlés a választ vagy tudomásul veszi s ez esetben az ügy be van fejezve, vagy nem veszi tudomásul s ilyenkor az a napirendre tüzetik, a mikor azután megindulhat felette a vita.

Szükséges az, hogy az ügyrendnek ez az intézkedése betartassék, mert ellenkező esetben a napirend előtti felszólalásokkal úgy meg lehet akasztani a tanácskozást, hogy a kitzűzött napirendi tárgyakra sem elegendő idő nem marad, sem nem őrzetik meg az a türelem és higgadt-ság, mely a tanácskozás tárgyilagossága és alaposágának nélkülözhetetlen feltétele.

A jelen közgyűlésen is ezt kellett tapasztalunk. A napirend előtti felszólalások tömege felemésztette a közgyűlési tárgyak megvitatásához szükséges idő nagy részét és kára a tanácskozási nyugodtságnak s a mérlegelés alaposágának.

Guderna Béla kérvényének, hogy a Fürdő-utcában egy egész éjjeli és egy fel éjjeli lámpa állíttassék, a közgyűlés helyt adott.

Kubinyi Endre a Nyitrán építendő kulturpalota dolgában interpellált. A közoktatásügyi miniszter ugyanis értesítette a főispánt és a F. M. K. E. elnökségét, hogy a kulturpalotának egy ujonnan építendő színházzal való összekapcsolását nem engedélyezi, abban az esetben azonban, ha az illetékes tényezők a kulturpalota építését elhatározzák, a miniszter hajlandó 300,000 korona amortizációs kölcsön után a kamatok fizetését elvállalni.

Kubinyi Endre ebből kifolyólag azt kérte, hogy a város által már korábban megajánlott telek kiszemelésére bizottság küldessék ki. A közgyűlés az ügyet az építészeti és gazdasági bizottságok körébe utalta, melyek a FMKE és a vármegye által kiküldendő bizottságokkal együtt fogják a szükséges telket kiszemelni s azután a közgyűlésnek előterjesztést tesznek.

Palásthy Vilmos a vágóhíd alatti Nyitra-híd ügyében interpellált s annak halaszthatatlan helyreállítását sürgette.

Dr. *Sztranzky* Izor a gőzekéknek a városon át történő vontatását tette szóvá. A nehéz járművek rendkívül rontják a kövezetet. Ellenőrizni kell ennél fogva ezen gépek vontatását, úgy hogy

a tulajdonosok azonnal köteleztessenek minden okozott kárnak a megtérítésére.

Crausz Vince egy halottas háznak az építését hozta szóba. Túrhetetlen állapot az, hogy a városi temetőben nincsen halottas ház, hanem csak halottas kamra, mely a célnak meg nem felel. Az ügy a tanácshoz utasított javaslatával véget. Igen helyes volt az is, a mit *Crausz* Vince a pártcai templom környékének megtisztítása dolgában mondott. A templom körül piaci vásáros sátrakat állítanak fel, sőt állandó sátrak számára is alapépületeket emeltek, a nélkül, hogy azt a képviselőtestület megengedte volna. Hogy ilyesmi megtörténhetett, az a város adminisztrációjában uralkodó rendtelenségnek hangos bizonyítéka. A felszólaló képviselőtestületi tag azt ajánlotta, hogy a sátrak a templom közvetlen környékéről távolíttassanak el s a szivarkahüvelygyár előtti térre utaltassanak. Megtörténik-e, az nagy kérdés, mert az adminisztrációs rend dolgai Nyitra városában egyáltalában nagy kérdések.

Hogy végre a napirend tárgyairól is irhasunk, megemlítjük, hogy a városi dolomit-kavicsbánya bérbeadása tárgyában megtartott árlejtés eredménytelen volt. A város ennél fogva újabb versenytárgyalást nem ír ki, hanem megtartja a bányát házi kezelésben.

A kereskedelmi miniszter a hordójelzési jogot Nyitra városának az egész vármegye területére kiterjedőleg engedélyezte. A képviselőtestület a jog gyakorlására vonatkozó szabályrendeletet a májusi törvényhatósági bizottsági közgyűlés elé terjesztte. A szabályrendelet tárgyalásánál hosszú vitára szolgáltatott okot a hordójelzési alkalmazott fizetésének megállapítása. A tanács javasolta, hogy az alkalmazott fizetése évi 1600 kor. és 400 kor. lakáspénzben állapíttassék meg. A közgyűlés ezt az összeget a hordójelzésből várható jövedelemhez képest magasnak találta s egy kisebb összegnek a megállapítására utasította a tanácsot.

A honvédelmi költségéhez való vármegyei hozzájárulást a város ez évben is újra kérni fogja a törvényhatóságtól.

Új ezredorvos Póstyénben. Dr. *Steidl* Alajos a győri 26-ik gyalogezred hirnevű ezredorvosát a nyári hónapokra Póstyén fűrdőre rendelték szolgálattételre. Dr. *Steidl* aki kitzűnő szemspecialista és egyetemes orvostudor május hó 1-én hagyta el Győr városát, ahová október hó 1-én tér ismét vissza.

Értekezlet a nyitrai gyermeknap ügyében. Az Országos Gyermekvédő Liga nyitrai helyi bizottsága folyó hó 3-án a városháza nagytermében értekezletet tartott, melyen *Faschler* Ferenc polgármester elnököt. Az elnök néhány szóval vázolván a Gyermekvédő Liga céljait, előterjesztést tett egy szűkebb körű bizottság kiküldésére nézve, melynek feladata lesz a május 31-én tartandó gyermeknap programját megállapítani. A bizottság elnökévé *Turchányi* Ödönne úrnót kérték fel. Hír szerint egy népnepély fog tartatni a sörgyár kerti helyiségében. Az ünnepélyen különféle szórakoztató program-pou-tok révén fogják a város hölgyei a jótékony-ság gyermeknapi adóját beinkaszálni.

Képviselőválasztók névjegyzéke. Nyitra vármegye alispánja, mint a központi választmány elnöke, az országgyűlési képviselőválasztók 1910. évi ideiglenes névjegyzékét, a kihagyottak névjegyzékével együtt, az elmúlt hét folyamán a megyebeli községi előjáróságoknak küldötte szét, hogy május 5-től 25-ig közszemlére tegyék ki. Felszólalni csak május 15-ig lehet, azontul május 25-ig csak a beadott felszólalásokra lehet észre-veleket tenni. A névjegyzékeket a községi előjáróságoknál, Nyitrán a városháza hirdetményi tábláján, a jelzett napokon délelőtti 8 órától 12-ig lehet megtekinteni, a délutáni órákban pedig a a névjegyzékeket le lehet másolni.

Milyen lesz az időjárás? A szegedi Meteor szerint a május inkább hűvös, mint meleg tavaszt hoz számunkra, a mi felett keseregni fognak a költők és a szerelmesek. A terményekre azonban ez az időjárás kedvező lesz. Júniusban az előrehaladott évszak miatt jobban érvényesül a meleg, de még mindig nem annyira, mint azt várhatnók, úgy hogy ez a hónap is változó idő-járást hoz s a nagyobb meleg csak 23-ika után fejlik ki s érvényesül július és augusztus hónapokban. Az aratás ilykép késést szenvedhet, mégis a június végén és július elején várható meleg napok még a kellő időben fogják megérlelni a visszamaradt terményeket.

A sz. Agoston egyet. közgyűlése.
A nyitrai r. kath. főgymnasium sz. Agostonról nevezett ifjuság-segélyző egyesületének folyó évi május hó 16-án délelőtt 11 órakor a gymnasium épületében tartja XXII. rendes közgyűlését. — Targysorozat: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. Igazgatósági évi jelentés. 3. Végleges felmentés az 1907/1908. évi számadásokról. 4. Az 1908/09. évi költségelőirányzat megállapítása. 5. Az igazgató-választmányának megválasztása. 6. Indítványok, melyek előbb az elnökségnél bejelentendők.

A Nyitrai megyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya Mezey Gyula kir. tanácsos, ügyvezető alelnök elnöksége alatt folyó hó 1-én ülést tartott. Az ülés napirendjében a Balkán államokkal kötendő kereskedelmi szerződések, az elnök és titkár válság kérdése szerepelt. Továbbá az 1909. évi tavaszi rendes közgyűlés határnapjával május hó 17-ike lett kitűzve. Ezenkívül még a folyó ügyeket intézte el az igazgató-választmány.

A Katholikus Népszövetség új röpirata. A Kath. Népszövetség új agitációs röpiratot adott ki 100,000 példányban magyar nyelven. A röpirat agitációs tartalma, tehát kivált oly helyeken tesz nagy szolgálatot ahol a Népszövetség még nem ismeretes. Adatai újak, melyek eddig meg nem voltak ismeretesek. Kivált a népvédő jogi irodát, annak működésével és eredményeivel foglalkozik bőven. A röpiratot mint eddig most is mindenkinek ingyen küldi a Népszövetség, csak a portóköltséget megterítését kéri. Egyúttal jelenti, hogy hasonló röpiratokat német és tót nyelven is ugyanazon feltételek mellett küld a Népszövetség.

Br. Stummer Ágost végrendelete.
Az elhunyt főúr még 1905-ben készítette el végrendeletét, mit hirtelen bekövetkezett halála után most 1909. április hó 30-án bontotta fel a nagytapolcsányi kir. járásbírósgás előtt. A vagyon két részre oszlik meg t. i. az elhunyt két leánya között. Báró Haupt-Stummer Lipótné örökli a nyitrai ingatlanokat és özv. Báró Hardt-Stummerne a főúrtól még életében adományozott értékeken kívül kárpótlásként Hauptné 2 millió 500 ezer koronát kap. Hagyott ezen kívül egy bécsi művésznek 100,000 koronát. Egyéb intézkedést nem tartalmaz a végrendelet.

Árpszentesítés. Érsekújvárott szent Márk napján a buzaszenteselési körmenet a város közelében nem talált megszentelhető búzát s azért egy árpatablán kellett a gabonaszenteselési szerződést végezni. A város határában az őszi búza a kedvezőtlen időjárás miatt olyan silány volt, hogy a legtöbb helyen ki kellett szántani. Ilyen viszonyok között szomorú aratásra van kilátás.

Új állatorvos Pöstyénben. Vadász Aladár állatorvos, az „Ersekújvár és Vidéke” szerkesztőjének fivére, Pöstyénben telepedett le, hol május 1-től kezdődőleg megbízott a községi állatorvosi teendőik végzésével is.

Tavarnoki báró Stummer Ágoston halálához. A minap elhunyt báró Stummer Ágoston haláláról lapunknak még a következőket írják: A báró két hét előtt még Tavarnokon volt és részt vett Nagytapolcsányban a községi képviselőtestületi ülésen is, tevékeny szerepet vitt most is a városház építési bizottságában, hol a legkomplikáltabb pénzügyi kérdésekhez páratlan szakavatottsággal szolgált hozzá. Altitól erős meghülésből származott tüdőgyulladás volt hirtelen halálának oka. Április 26-án délután érkezett meg a hír Nagytapolcsányba Stummer báró haláláról. A város számos épületén kitűzött gyászlobogó az elhunyt iránt érzett őszinte részvét kifejezését jelezte. Holtteste Bécsből csütörtökön reggel a fél 8 órai vonattal érkezett a nagytapolcsányi vasuti állomásra. A tetemet hozó kocsit pompásan díszített vasuti kocsi volt, oldalai kristály üvegből mely fölött alkalmazott gyászdrapéria és a koszorúk sokasága emelte a pompát. Az elhunyt egyszerű és szép gondolkodását bizonyítja azon végrendeletkézése is, hogy egyszerű gyászszekeret szállítsák a tavarnoki kastély kápolnájában felállított ravatalra, hol a koporsót elhelyezték. Csütörtökön délután 4 órakor történt az ünnepélyes beszentelés, amelyre a délután 1 órai vonattal érkezett meg a gyászoló család. A temetésen részt vettek: özv. br. Stummer Ágostné, báró Haupt-Stummer Lipót és neje, özv. báró Hardt-Stummer Albertné, br. Stummer Károly huszárfőhadnagy, lovag Marrneg Mayer Ottmár vezérkari százados, lovag Marrneg Mayer Henrik dsidás hadnagy, Thuróczy Vilmos v. b. t. t. Leonhárdi Kürt sárfői birtokos Petényi Vendel Dunahajzasi felügyelő, lovag Ritterhausen Ede, Elba-

hajzasi felügyelő (Bécs), Wesely Victor lovag-morvaországi tartománybírósgási elnök, Kochanovszky József Budapest, Br. Pretis Kagusdo Bécs miniszteri titkár, Tschirsky Henrik Vilmos bécsi német nagykövet, Br. Friesenhof Gergely, Gróf Matuska Géza Krencsúról, Br. Forster Gyuláné, báró Forster Dezső Korosról, Zordahelyi Béla Nyitrazerdahelyről, Turchányi Ödön alispán, Langhammer Vince főjegyző, Dr. Gyürky Géza főgyógyász, Markovics Alajos főbíró, Pongrácz Kálmán, Szulyovszky Dezső és Gusztáv és még igen számosan. A holtest beszentelését fényes papi segédlet mellett, kik között a patronátusi adás és szomszéd plebániák papjai is segítettek, Hollady Jenő nagytapolcsányi plebános végezte. Beszentelés után megegyeztetten felcsendült a pompásan felgyelmezett nagytapolcsányi egyházi énekhar gárdala, melynek végeztével megindult a sok ezernyi főből álló közönség sorfala között a gyászmenet és pedig az elhunyt akaratahoz híven gyászkocsit mellőzve az uradalmi tiszték felváltva vitték uruk koporsóját a tavarnoki temetőben kiásított sírgödörhöz. Ezt is így akarta az elhunyt, hogy ne sirboltba, de az édes anyai földbe tegyék földi maradványait az általa emelt kápolna bejárata elé. A betemetett sirt az elővirágokból készített szebbnél-szebb koszorúk százai borították. Bécsből a holttemetmel egyidejűleg 160 elővirág koszorú érkezett, amelyhez járult még a Nagytapolcsányból és környékéből küldött koszorúk sokasága.

Tisztújítás Érsekújvárott. Április hó 27-én folyt le Érsekújvárott a városi tisztviselők választása, Turchányi Ödön alispán elnöksége alatt. A régi tisztviselők közül egyhangulag megválasztották: Polgármesterré Miklósa Aladár, első tanácsnokká Druga József, második tanácsnokká Csizmazia János, pénztárnokká Tóth Antal, ellenőrré Berkesi János, gazdává Dománizsa. Az ügyészi állásnál erős küzdelem volt, melynek eredményeképp dr. Guth Jenő, az eddigi ügyész 108 szavazattal 83 szavazattal választott meg. A most rendszerezett és első ízben betöltött városi orvosi állásra dr. Hervert Vilmost választották meg, a kinek működéséhez a város polgársága a legmesszebb menő reményeket fűzi. Dr. Hervert a város közegészségi viszonyainak rendezésében már eddig is igen hasznos és sikeres tevékenységet fejtett ki. A tiszteletbeli arvaszéki tünkök személyében nem történt változás, a mennyiben a régiük újra megválasztottak, névszerint: dr. Ozoray József, Conleqner Károly, Bary József, Prokopenszky Mihály. A megválasztott tisztviselők nyomban letették az esküt a közgyűlés színe előtt.

Tanítói gyűlés. Az érsekújvári tanítói kör április hó 29-én közgyűlést tartott, melyen Takács Béla kir. tanfelügyelő is megjelent, a ki a nagy számban összegyűlt tanítókhöz buzdító szavakat intézett.

Ünnepély. A nyitrai iskolatestvérek f. hó 15-én De la Salle szent János, mint az iskolatestvérek kongregációjának alapítója napján, ünnepélyt rendeznek, melynek programja a következő: Reggel 8 órakor szent mise, melyen növendékek elég tekintélyes része először részveszt a szent áldozásban, 10 órakor nagy mise, mely alkalommal az intézet énekkara előadja Vitt Ferenc „In honorem s. Francisci Haverii” Op. 8. b. miséjét. D. u. 2 órakor ünnepélyes Vespera, psalmusok és antifónák choraliter, továbbá „Regina coeli” Vitt Ferencétől és „Tantum ergo” Liszt Ferencétől. — 4 órakor pedig az intézet növendékei színelőadást rendeznek, melyet 16-án megismételnek. Színe kerül „Emil” gyermekoperett, szövegét és zenéjét szerze: Reiff Alajos. Az intézet jóakaróit és gyermekbarátait ezennel tisztelettel meghívja az Igazgatóság.

Gyermeknap Galgócson. Az országos Gyermekvédő Liga galgóczi fiókja folyó hó 2- és 3-án gyermeknapokat rendezett a társadalom részvételével. A rendező bizottság, melynek élén Frideczky Timót főszolgabíró állott, ügyesen megszerkesztett emléklapot adott ki, hírlapi alakban, melybe galgóczi műkedvelő újságírók irtak cikkeket a gyermekvédelemről és a pumpolásnak különböző nevei és módjairól. A jó ötlet igen életrevalónak bizonyult be.

Öngyilkos napszamos. Kristófi Ádám 71 éves napszamos, Aujezsky József nyitrai malomtulajdonos kerti munkása e hó 2-án, a tulajdonosnak egyik pajtájában felakasztotta magát s mire a házbeliek észrevették, az öreg ember már halott volt, mit a helyszínére kihívott városi orvos is konstatált. Öngyilkosságának okát abbau keresik, hogy nagyfokú iszákosságra adta magát s ez okozta önmagával meghasonlását. Beszálították a temető hullaházába.

Táncmulatság. A privigyei kath. legényegyesület jótékony célra f. évi május 9-én, vasárnapon az ottani casinó nagytermében műkedvelői színelőadással egybekötött táncmulatságot rendez. Belépti díj: az első három sorban 1.60 K., a többi sorban 1.20 K., allóhely 80 fill. Felülfizetések a nemes cél érdekében hálásan fogadtatnak és hirteligen nyugtáztatnak. Kezdeté este 8-kor. Színe kerül: A Gyimesi vadvirág. 1000 frtos díjjal kitüntetett népszínmű 3 felvonásban. Irta: Géczy István.

Csacza ünnepe. Csaczának e hó 2-án emlékezetes ünnepe volt. A kath. Kőr tagjai Dr. Vincze Aurél és Fojtik járásbírákkal óriási néptől kísérvé ünnepi zászlókkal a templomból diszes menetben a kath. Kőr új helyiségebe mentek, melyet a plebános ünnepélyesen beszentelt. E helyiség a csaczai hitközség házában van, melyet az a kath. Körnek díjmentesen átengedett. Itt nyer majd művelődést a nép minden vasár- és ünnepnapon déltől 2 óráig felolvasások és előadások által és talál szórakozást 2-től késő estig. Még fontosabb eseménye e napnak, hogy délután 1 órakor alakult meg a „Csacza és vidéke hitel-szövetkezet”, mint az Országos Központi Hitel-szövetkezet tagja. A régi Raffizen-féle „gazda és iparos segélyző szövetkezet” — 10 éves fennállása után — az új szövetkezetté alakult át. Ebből látható, hogy a szövetkezeti élet Csaczán nem mult ki, sőt most jön virágzásba s meghozza áldásos gyümölcseit.

Új tiszti pavillon Pöstyénben. Az Izabella főhercegnő védnöksége alatt álló Fehér Kereszt egyet Pöstyénben új tiszti pavillont építtetett, melyet f. h. 10 én fognak ünnepélyesen felavatni. Az ünnepélyen megjelenik Frigyes főherceg nejevel Izabella főhercegnasszonnyal, Albrecht főherceggel, Gabriella és Izabella főherceg kisasszonyokkal. A főhercegi párt a pályaudvaron gróf Wilczek Frigyes főispán, dr. Fodor Kálmán igazgató orvos s a katonai és polgári hatóságok fogják fogadni.

Erdei tűz. Gróf Pongrácz Adolf c. püspök, vázújhelyi prépost-plebános várnai erdejében április hó 27-én tűz támadt, mely 12 katasztrális hold erdőt hamvasztott el. A kár körülbelül 2000 koronára rüg.

Kivonat a nyári menetrendből:

Nyitráról i. 6-24, 7-37, 12-49, 5-15, 11-21.	Ersekújvárra érk. 7-30, 8-44, 1-52, 6-35, 12-25.
Ersekújvárról i. 4-16, 9-32, 1-15, 4-25, 8-49.	Nyitrára é. 5-31, 11-07, 2-21, 5-39, 9-39.
Nyitráról i. 5-42, 11-42, 2-26, 5-44, 10-30.	Nagytapolcsányba é. 7-14, 1-10, 3-45, 7-08, 11-53.
Nagytapolcsányból i. 4-37, 5-59, 10-57, 3-14, 6-15, 9-35.	Nyitrára érk. 6-19, 7-29, 12-19, 4-33, 8-39, 11-11.
Nagytapolcsányból i. 7-19, 1-15, 7-12.	Privigyre é. 9-39, 3-58, 9-23.
Privigyről i. 3-50, 12-36, 7-10.	Nagytapolcsányba érk. 5-54, 3-09, 9-34.
Nagybéléről ind. 3-50.	Nagytapolcsányba érk. 5-14.
Nyitráról i. 6-46, 9-05, 4-01.	Lipótvárra érk. 7-54, 10-11, 5-19.
Lipótvárról i. 8-30, 11-13, 6-27.	Nyitrára érk. 9-33, 12-33, 7-35.

Iskolalátogatások Felsőszúcsón.
Vettük a következő sorokat: F. évi április hó 26-án látogatta a kir. tanfelügyelő a szúcsi völgy iskoláit. Felsőszúcsra délután három óra után érkezett, a hol az irtványosok miatt a délutáni oktatás 1—3-ig tart. Természetes, hogy így a tanfelügyelő úr érkezésekor a tantermek már üresek voltak s véletlenül együtt találták csak az első szű. gyónási oktatásra egybegyűlteket. Itt képviselve léven minden osztály, megkezdődött a vizsgáztatás. A felsőbb osztályból csak egy nyilvánvalóan gyengébb növendék volt jelen, a ki a tanfelügyelő urat nem tudta kielégíteni. Ez azonban untig elég volt ahhoz, hogy a tanfelügyelő úr az illető tanítót magából egészen kikelve a sárva földig lerántsa s megtorlást, fegyelmet... helyezzen számára kiltásba.

Ugyanazon hó 29-én látogatta az iskolákat dr. Bartossik Antal egyházmegyei főtanfűgyelő, aki az osztályokat rendre tüzetesen vizsgálta s az annyira kifogásolt tanítónál kielégítő eredményt tapasztalt, s volt osztály, ahol teljes megelégedésének adott kifejezést. Honnét e véleményeltérés? Egyszerű! Az egyházm. főtanfűgyelő úr nem egy, de az összes növendékek meghallgatásából alkotta meg véleményét. Lám így történik a hangulatkeltés a felekezeti iskolák ellen. S aztán még csodálkozni mer azon valaki, ha hamis vádakkal telt s dühtől tajtékzó cikkek jelennek meg iskoláink ellen? Hisz' az előbbieknél alapján ugyan-

azon tanítók, akik elégtételüket *kiadó pedagógustól* nyerték, ma-holnap meghurcoltatnak majd a közigazgatási bizottság előtt is s az az olvasókörzönseg, a mely nem értesül e tényállásról megérősödik abban a véleményben, hogy a felekezeti iskolákat tényleg el kell söpörni.

Elütötte a vonat. Horváth Ferenc komjáthi gazda múlt hó 27-en kocsijával át akart hajtani a kismányai vasuti pályatesten éppen akkor, midőn a 4503-as személyvonat közeledett az átjáró felé. A mozdonyvezető sippelzéssel figyelmeztette az átkelni akaró embert a veszélyre, ez azonban mit sem használt, Horváth ráhajtott a sínekre, de abban a pillanatban kocsiját elkapta a robogó vonat, őt magát pedig a nagy lökés a kocsiból kiröpítette, úgy hogy súlyos sérüléseket szenvedett.

Nyakszirtmeregvedés. Óbeszterczen e hó 3-án Csavajda János, István nevű fia nyakszirtmeregvedésben meghalt. A ragályos kór terjedésének megállítására az övintezkedések megtették.

Kártyajátékosok a rendőrségen. A múlt heti szombatról vasárnapra virradó éjjel néhány helybeli fiatalember a Pitzer-féle kávéházban kártyajáték közben összekocant egymással, mire az ügy elintézését kieszközölendő, a rendőri hatóságokhoz fordultak, mely vizsgálatát azon irányban is kiterjesztette, nem folytattak-e tényleg házárdjátékok egymás között, amint azt egy feljelentés állítja. Bizonyítékok hiányában s a feljelentők panaszáinak visszavonása miatt az eljárást a minap megszüntették.

Megvádolt közlegények. Neumann Bernát gyürki-utcai szatócs szerdán feljelentést adott be a rendőrségen három 14. honvédegyalozredbeli közkatona ellen, azzal vádolván őket, hogy jelzett napon szatócskereskedésében vásárlás közben garázda magaviseletet tanúsítottak. A vádról értesült katonai vizsgálatot ejtett meg az ügy tisztázására, melynek során a katonák ellen emelt panasz alaptalannak bizonyult, miért is a terhelt katonák elleni eljárást megszüntették.

Körözés betöréses lopás bűnügyében. A minap telefonon értesítette a nagytapolcsányi csendőrség a rendőrkapitányságot, hogy a Nagytapolcsányban április hó végén Lumpert ottani kereskedő kárára elkövetett betöréses lopás tettesei alighanem Nyitrára menekültek. Egyben kérte a csendőrség rendőri hatóságunkat, hogy tegyen lépéseket annak kiderítésére, vajjon a nyitrai zálogházak valamelyikében nem találhatók-e fel a kérdéses betörésnél eltűnt árúk. A telefon értesítés alapján megindult nyomozás, mely a zálogházak felkutatására is kiterjedt, a szorgos munkálkodás dacára azonban mai napig sem vezetett eredményre s ezért most csupán az ismeretlen tettes kinyomozása képezi a további vizsgálat célját.

Öngyilkos cipésmester. Petrovics Alajos nyitrazerdahelyi cipésmester még április 14-en elbúcsúzott övétől azon szándékkal, hogy megválk életétől. Azóta nyoma veszett. Családja kerestette a Nyitra folyóban, de eredmény nélkül; míg nem április 28-án nem messze lakásától a Nyitrában ruhát mosó asszonyok ráakadtak feloszlanak induló hullájára.

Elütötte a kocsirúd. Május hó 1-én könnyen vezetesse valható baleset történt a pár-utcai 34. számú ház előtt. Zarássni Pál assakürthi kocsis az országúton haladt kocsijával, amikor Gabala Mihály nyitrai lakos épen át akart menni az országúton. A kocsirúd elütötte Gabalát, ki a lökés folytán a lovak patai alá került, s csak a véletlennek köszönhető, hogy jelentékenyebb baja nem történt. Zarássnit kihallgatták a kapitányságon, de mivel gondatlanság nem terheli a baleset körül, ez ügyben a további eljárást megszüntették.

Nyomozás ékszerlopási bűnügyből kifolyólag. A napokban az összes nyitrai városi zálogintézeteket felkeresték hivatalos eljárásukban Hevesi Ferenc és Szabó János nyitrai rajzlaki csendőr altisztek, egy korábban kerülükben elkövetett ékszerlopás bűnügyéből kifolyólag. Az elért eredmény felől, melynek kiderítésében rendőrségünk is tevékeny részt vett, bővebb adatok ez idő szerint nem állanak rendelkezésünkre.

Megbokrosodott lovak. E hét elején gőzeket szállított egy helybeli gőzeket tulajdonos a vasuti állomásról az Üzbéghi határföldekre. A hatalmas monstrumoktól az Arpad-gőzmalom közelében Gyurkovics István kocsis lovai megijedtek s örült vágatással rohantak végig az Erzsébet-úton. Alig haladtak azonban néhány lépést, az országúton épen át igyekezett Fuchs Emil 6 éves

fiú, ki a koci kerekerei alá került, melyek alól a legnagyobb szerencsére sértetlenül került ki. Ezután sikerült a megvádolt lovakat is megfékezni. A tényállás illetően kiderítése után természetesen a kocsis ellen indított vizsgálati eljárást is megszüntették.

Agyonkintott fiú. Bales Istvánné nyitrai lakosné e hó 3-án feljelentést tett a rendőrkapitányi hivatalban bizonyos Juricza Istvánné szül. Herczeg Anna helybeli lakosné ellen, azzal vádolván őt, hogy 6 éves József nevű fiát oly súlyosan megverte, hogy ennek következtében fejjuzódásaival az ágyba kellett feküdnie. Minthogy a feljelentés adatait a megindult vizsgálat igazolta, sőt a sérült fiút kórházba kellett szállítani sebeivel, a vetkes nő ellen fenyítő eljárást tettek folyamatba.

Kihágási eljárás. A nyitrai rendőrségen a napokban kihágási eljárást tettek folyamatba Policzer Vilmos bórkereskedő segéd ellen, mivel az a feljelentés tetetett ellene, hogy Kubó Ferenc 13 éves cipésztanoncot minden ok nélkül a fején úgy megverte, hogy az súlyos daganatokat szenvedett. A kereskedő segédét kihallgatták a kapitányságon, hol tetett illetőleg beismeréssel élt, miért is a fenti címen megtették ellene a megtorló lépéseket.

Katonák szabadságolása az aratás idejére. A hadvezetőség intézkedése folytán az idén még a múlt évi számot is meg fogja haladni azon tényleges katonai szolgálatot teljesítők száma, kik az aratás tartamára hazabocsájtának illetve szabadságoltatnak. Ugyanis ez évben mintegy 47 ezernyi katonát szabadságnak azok közül, kikre az aratási munkálatok eszközölése céljából halaszthatlan szükség mutatkozik.

Amerika leőzve. Minden szenzációt Amerikának szoktunk tulajdonítani, mert már ott tartunk, hogy minden sablontól elütő találmányt, vagy új rendszert az amerikai jelzővel szoktunk megemlíteni és megkülönböztetni a köznapiasztól, mintegy jelezni akarván, hogy ez új és jó. Pedig ilyen amerikai izű és remek dolog az Országos Gyermekvédő Ligának új tombolajátéka, mely még az amerikai új szenzációkon is túl tesz. Nem volt rá eset, hogy 400 000 darabból álló tárgysorsjátéknál minden szám nyerjen. A Liga sorsjegyei kivétel nélkül nyernek, a legkisebb nyere-mény arany- vagy ezüsttárgy. Van 10 nagyerékű főnyeremény, a legelső nyeremény 20.000 korona, több mint 20.000 darab nagyerékű arany- és ezüsttárgy és vagy 380.000 darab szebbnél-szebb ékszer, melyet a Liga részben ajándék-képen kapott, részben pedig vásárolt. Nagy előnye meg a játéknak, hogy minden sorsjegyen meg szelvény is van, mely külön játszik 500 értékes arany- és ezüsttárgy. Tehát senki sem kockáztat és senki sem ajándékoz es megis segíti a Ligát, ha vesz 1 korona 50 fillerért egy sorsjegyet.

Nyilt-tér.

(E rovat alatt közöltéért nem vállal felelősséget a szerk.)

A Nyitrai megyei Szemle folyó évi április 25-iki számában közölt, a nagytapolcsányi polgári bank igazgatósági tagjai uersorában az én nevem is előfordul. Tisztelettel alulírott a körülmények nem ismerése folytán a nevezett pénzüzetet igazgatósági tagjai közé kerültem, de mint a pénzüzetet célját megtudtam, az igazgatósági

tagságról lemondtam. Eneelfogva én a fentjelzett pénzüzetet igazgatósági tagja nem vagyok s az ügyek vezetésébe be nem fojlok s a kereskedelmi cégjegyzésből való törlesem iránt a lépéseket megtettem.

Mikszád László.

Közgazdaság.

Adriai biztosító társulat Triesztben.

Ezen biztosító társulat rendes közgyűlése, melyen az elmúlt 70-ik üzletév zárszámadásai terjesztettek elő, ápr. hó 24-en tartatott meg. Az 1908 ik évi üzleti jelentésből a következő fontosabb adatokat említjük fel:

Az életbiztosítási ágazatban 12.279 ajánlat nyújtatott be K. 74.832.890 biztosítási összegről és K. 65.712.925 tőkérel szóló kötvény állítottatott ki. Az 1908 december 31-én mutatkozó állomány biztosított tőkében K. 410 millió és biztosított évi járadékokban K. 1.393.387-re rúgott. A befolyt biztosítási díjak összege K. 16.310.908-t tesz ki, míg a halál és eléricsi esetekben, valamint évjáradékok fejében kifizetett összegek K. 8.932.232-t igényeltek. A calabriai és sziciliái földrengésből kifolyólag a társulatot ért haláleseti károk fedezetére K. 500.000 helyezettett tartalékba. A kamatláb mérséklésre szánt ideiglenes díjtartalékhoz további K. 400.000 csatoltatott. Az életbiztosítási díjtartalék az év végén K. 114.547.830 és a viszontbiztosítók részének levonása után 105.592.280 koronát tett ki, a múlt évhez képest tehát K. 6.209.582 többlet a társulat számlájára.

A tűzbiztosítási ágazatban K. 25.269.077 volt a díjbevétel, a szállítmányi osztályban K. 2.305.195 és a betöréses biztosításokból K. 497.209 folyt be díjakban. Viszontbiztosítási díjak fejében összesen K. 12.876.327 fizetett ki e három ágazatban, míg kifizetésekre K. 19.217.932 és a viszontbiztosítások levonásával K. 9.966.031 fordítottatott. A tűzbiztosítási díjtartalék perzentuáliter felemeltetett és a díjtartalékok az elemi ágazatokban kitesztek: K. 17.736.063 és viszontbiztosítás levonásával K. 9.576.274 t.

A különféle tartalékok dotálása és az összes jelentékeny szervezési költségek leírása után, melyek a magyarországi és olaszországi igazgatóságok felállításánál felmerültek, részvényenként, úgy mint a múlt évben K. 250 osztalék kerül kifizetésre.

A társulat tartalékai a függő károk fejében tartalékba helyezett K. 3.865.083-t leszámítva, 1908 december 31-én meghaladják a 125 millió koronát és pedig díjtartalékok, a viszontbiztosítás levonásával K. 114.268.492; árfolyamigadozási tartalékok: K. 1.498.547; nyereségtartalékok K. 9.800.000. A társulati alkalmazottak nyugdíj, valamint takarékos és ellátási pénztáruak vagyona K. 2.580.110 re rúg.

A társulat a múlt évben egy új társulati épület felállítása céljából, melyben a központi irodák elhelyezést fognak nyerni, egy nagy háztömböt vett Trieszt város közepén, továbbá egy előnyös fekvésű házat Grácban, melyben az ottani vezérügynökség irodái vannak elhelyezve.

Ivánkán egy úri lak kerttel, bérbeadó.

Bővebbet Gyürky-utca 13. sz. 80.1-1.

VEREBÉLY GÉZA DIVATÁRÚHÁZA NYITRA, TÓTH VILMOS-UTCA 4. (SZARVAS-SZÁLLÓ MELLETT)

Női osztály. Megérkeztek a legújabb női tavaszi **kosztüm, ruha és bluz-kelme különlegességek.** — **Bluz-selymek** nagy választéka. — Első minőségű **vászon és asztalneműek.** — **Női fehérneműek, kelengyék megbízható jutányos árban.**

Férfi osztály. Legdivatosabb **nemezkalapok, zsebkendők, sétabotok, ernyők és nyakkendő különlegességek,** szolid minőségben és árban. — **Férfi fehérneműek** kitűnő szabásban. **Amerikai sárcipők, utazó plédok és kocsitakarók** dús választékban.

Lakberendezési osztály. **Csipke, tüll és kelme függönyök, asztali és ággyterítők, kerevet vetők s mindennemű szőnyegek és takarók verseny árakban.**

Szabott árak minden egyes cikkén kiírva.

88.1-5.

Mielőtt
személy-, jelzálog- v. építési
KÖLCSÖN
íránt intézkednék,
kérjen díjtalanul prospektust
MELLER L. EGYED
BUDAPEST
IX., Lónyay-utca 7.
Telefon-Interrubban
46-31.

Róm. kath. vallásu fiú
tanoncnak felvétetik
Seeber Vilmos vaskereskedésében,
Tóth Vilmos-utca II. szám alatt, — 49. 9-0.

Szép muskátlik
cserépben,
megvételre kerestetnek.
Bővebbet a kiadóhivatalban. 82. 1-0.

A t. szőlőtulajdonosok
szíves figyelmébe ajánlom az általam kipróbált
és minden tekintetben fényesen bevált
szőlőkötöző-fonalat.
A sodrott szőlőkötöző-fonal a raffiánál erősebb,
mert a legnagyobb szeleknek is ellentáll; kiadó-
sabb, mert minden részében felhasználható, egy
darabka sem vész belőle kárba, de legfőbb elő-
nye az, hogy a munkaidőben nagy megtakarítás
érhető el vele, tehát végeredményben olcsóbb a
raffiánál. Tessék saját érdekében kísérletet tenni!
Egy klg. ára 1 korona.
Peronoszpóra ellen való védekezésre
legbiztosabb, legjobb és legolcsóbb szer a valódi
rézgálic (kékkő).
Az első permetezéshez 100 liter vízbe 1 klg.
kékkő és ugyanannyi mészsódat, a második per-
metezéshez 100 liter vízbe 2 klg. kékkő és
ugyanannyi mészsódat elegendő. **1 kg. 70 f.**
PÉCS EDE
kereskedő és szőlőbirtokos NYITRÁN.
77. 1-5

Seilnacht József
= képfaragó, oltárépítő és aranyozó =
templom művészeti műterme
GALGÓCZ
(Nyitra megye).
Oltárok, szószékek,
keresztelő-kutak,
szobrok és kereszt-
úti állomások stb.
izléses készítése.
Régi oltárok atala-
kitása és díszítése.
Vázlatokat és költ-
ségelőirányzatokat
díjmentesen küldök.
Polychromikus
festészet!
Mindennemű tárgyak
minden alakban tiroli
iparjelleget szerint.
Németpréai templom (Wollera 1907. 149. 29-58.

Hirdetmény.
Felhívjuk a n. é. közönség figyelmét in-
tézetünk kebelében fenálló 15 évre köthető
legelőnyösebb legolcsóbb **takarékbiztosi-**
tásra. Bővebb értesítés az intézetben nyerhető.
Nyitrai Népbank.

Zoboron a Komlövölgyben
egy villa,
kerttel és földdel
szabad kézből
eladó, esetleg bérbeadó.
Bővebbet: Gyürky-utca 13. 79. 1-1.

Malombérlet.
Hecht Jónás apponyi lakos a **f. évi**
május 18-án délelőtt 10-12 óra kö-
zötti időben a helyszínén megtartandó nyilván-
os árlejtés útján haszonbérbe adja 1909. évi
december hó 1-től kezdődőleg további 6 évre
Szulóc község határában lévő, a Nyitra folyó
mellett épült egy nagy hengerszékre és 3 körre
berendezett „Podluzsány“-i vizimalmát.
Kikiáltási ár évi 4000 kor.
Biztosítási összeg 2400 kor.
Bánatpénz 800 kor.
Bővebb felvilágosítás a kovarezi körjegy-
zői irodában nyerhető. 81. 1-1.

BUTOROK
a legolcsóbban kaphatók csak
VAJDA J.
butorkereskedőnél
NYITRA, PÁRUTCA 22 SZ.
50 hálószoba, 40 ebédlő,
15-20 salon berendezés.
Uri szobák és vendég-szobák
mindennemű styl- és minőség-
ben állandóan raktáron vannak.
Száraz anyagból, kitűnő
iparosok által készített
mahagoni-, palisander-, köris-,
cserezsnye-, dió-, tölgy és szilfa
BUTORAIM
legegyszerűbbtől a legfinomabb
kivitelig, jó izléssel készülnek.
Mindennemű réz-, nikkel- és vasbutor. — Veranda- és kerti-butorok.
Iroda-, előszoba- és konyhaberendezések.
Saját kárpitos-műhelyem, ahol legmodernebb kárpitos
és díszítési munkák szakszerűen s izlésesen készülnek.
Mintthogy t. vevőimnek jó árút, nagy választékot
a legjutányosabb árak mellett nyújtok, tisztelet-
tel kérem a n. é. butorvásárló közönséget, hogy
b. rendeléseivel hozzám fordulni szíveskedjék.
VAJDA J.
butorkereskedő.
22. 8-24

HIRDETÉSEK a „Nyitra megyei Szemle“
számára igen jutányos
áron felvétetnek Nyitrán, Huszár István úr könyv-
kereskedésében, ha hol a lapra is elő lehet fizetni.

Jó és megbízható
aratógépet
szívesen vásárol a gazda, mert azzal időt és pénzt takarít meg.
Teljesen megbízható, kiváló szerkezetű és nagy munkaképességű gépek:
„Milwaukee“ kévekötő aratógép,
„Milwaukee“ marokrakó aratógép,
„Milwaukee“ fűkaszálló gép,
„Milwaukee“ aczélgereblye, önműködő kiürítéssel,
„Milwaukee“ köszörülőgép,
melyek az egész világon és újabban a magyar gazdaságokban is mint a legjobbak
vannak elismerve.
Írjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.
Megbízható ügynökök és képviselők az ország minden részében
kerestetnek.
Megkeresések Budapest, Főposta, postafiók 121. sz. intézendők.

Szent Ferenc harmadik rendjének jubiláris zarándoklata a Szentföldre!

A Szt. Congregáció 1906. nov. 20-án kelt és öt évre szóló kiváltságaival felruházva, Magyarország nagyméltóságú püspöki karának helyeslő és pártoló tudomásával s a sz. Ferenc rendjének Generálisa engedélyével a sz. Ferenc harmadik rendje részére **1909. aug. 20-tól szept. 23-ig tartó jubiláris zarándoklatot** rendezünk, a melyben az ország minden kath. híve részt vehet.

Indulás Budapestről augusztus 20-án — visszaérkezés szept. 22-én.
Utirány: Budapest—Triest—Alexandria—Caifa—Nazaret—Caifa—Jaffa—Jeruzsalem—Betlehem, Szent János—Jaffa—Alexandria—Triest—Budapest.

Ar: I. oszt. 672 kor. 40 fil., II. oszt. 516 kor. 50 fil., III. oszt. 299 kor. 10 fil.

Jelentkezni: A szentföldi komiszáriátusnál, Budapest, II. kerület Margit-körút 23.

P. Kaizer Nándor, szentföldi komiszarius; P. Tréfán Leonárd, a „Sz. Ferenc hírnöke”-nek szerkesztője; Zsekó Károly, a „Strom Serafičky” szerkesztője; P. Havas Kapisztrán, a harmadrend budai igazgatója, a jubiláris zarándoklat rendezői. 52. 8-0.

Szöllő karók! Néhány ezer darab gömbölyű fenyőkaró eladó a Nyitrai Takarékpénztár termény- és áruházában Nyitra, a vasúti állomás mellett. (74. 3-3)

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombárik István

úri és női fodrász

Nyitra, Tóth Vilmos utca II. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő higiénikusan berendezett

díszes úri és női fodrász-termét.

Végez és raktáron tart mindennemű szakmába vágó úri és női hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, loknikát, frufrukat, egész és félparókákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj- és szakálfestést, ugyiszintén tyukszemvágást jutányos áron. 92. 48-52.

Vesz vágott és kifésült hajjat.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszkötőt, szivacsot s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kifésült hajból fonatokat, loknikát s egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Ugyanott egy fiú tanoncnak felvétetik.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Szabó Imre temetkezési vállalata Nyitrán.

Üzleti helyiség: Hid-utca I. sz. — Lakás: Hid-utca 2. sz. (saját ház).

Telefon szám 57.

50. 9-10.

Diszes üveges gyászokcsi.

Mindenkor nagy választék sirkoszorokban, szalagokban igen jutányos áron.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

2. 19-52.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint

melyben egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, úgymint téli és nyári öltözeteket, felöltőket, reverendákat, címádkákat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

SINGER Co. VARRÓGÉP RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

NYITRA, VÁRMEGYEHÁZ-UTCA 15. SZÁM.

94. 52-52.

Ezen jelzéssel ismer-

hetők fel azon üzle-

tek, a melyekben a

SINGER-varró-

gépek árusítatnak.

Ezen jelzéssel ismer-

hetők fel azon üzle-

tek, a melyekben a

SINGER-varró-

gépek árusítatnak.

Óvjuk ezennel vevőinket leghatározottabban oly gépektől, melyek más kereskedők által „Eredeti Singer” név alatt ajánltatnak. Miután mi gépünket sohasem adjuk kereskedőknek, a más oldalról ajánlott „Eredeti Singer” gépek csak régi, használt, harmadik kézből beszerzett varrógépek lehetnek, melyekért nem garantálunk és az esetleges pótrészeket nem szállítunk.

FELTŰNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

1. 52.

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.